

Vapaaehtoiset kansainväliset sitoumukset – Tiekarttoja vastuullisuuteen

Sisältö

- Mikä on vapaaehtoinen kansainvälinen sitoumus ja miksi ne ovat merkityksellisiä?
- Keskeiset aloitteet
- Kohderyhmät ja liittymisprosessi
- Vaikutukset yritystoimintaan
- Riskit ja seuraamukset
- Yhteys sääntelyyn ja liiketoimintaan

Mitä vapaaehtoiset sitoumukset ovat?

- Globaaleja tai alueellisia aloitteita, joihin valtio, yritys tai organisaatio voi liittyä omasta aloitteestaan.
- Sitoumukset eivät ole juridisesti sitovia, mutta niillä voi olla moraalinen tai liiketoiminnallinen painoarvo.
- Yleisesti tavoitteena tukea kestäväää kehitystä, ilmastotavoitteita tai ihmisoikeuksia.

Miksi vapaaehtoiset sitoumukset ovat tärkeitä?

- Auttavat viemään eteenpäin tavoitteita siellä, missä lainsäädäntö on hitaampaa.
- Luovat yhteistä suuntaa ja painetta yrityksille ja valtioille.
- Lisäävät sidosryhmien (asiakkaat, sijoittajat, kumppanit) luottamusta.

Keskeisiä sitoumuksia – teemat ja esimerkit

Sitoumus	Teema	Tavoite / sisältö lyhyesti
Agenda 2030 / SDG:t	Kestävä kehitys	17 globaalia tavoitetta, mm. ilmastotoimet, kestävä kulutus
UN Global Compact	Yritysvastuu	10 periaatetta koskien ihmisoikeuksia, työelämää, ympäristöä
Science Based Targets (SBTi)	Ilmastopäästöjen vähennys	Yritykset sitoutuvat päästövähennyksiin ilmastotieteen mukaisesti
TCFD / TNFD	Taloudellinen läpinäkyvyys	Suosituksien ilmasto- ja luontoriskien raportointiin
Kunming–Montreal (luonto)	Luontokato & biodiversiteetti	Luonnon ennallistaminen, 30 % suojelutavoite vuoteen 2030
UNEP Plastics Initiative	Muovisaaste	Kansainvälisen muovisopimuksen valmistelu
GRI	Vastuullisuusraportointi	Standardi vastuullisuustiedon läpinäkyvään ja vertailukelpoiseen raportointiin

Kenelle nämä sitoumukset on suunnattu ja miten niihin liitytään?

- Valtioille ja kaupungeille → esim. SDG:t, biodiversiteettisopimukset
- Yrityksille → esim. SBTi, Global Compact
- Rahoitussektorille → esim. TCFD, TNFD

Usein liittyminen vaatii:

- julkisen sitoutumisen
- suunnitelman tai tiekartan
- raportointia tai mittarien käyttöä

Miten vapaaehtoiset sitoumukset vaikuttavat yritystoimintaan?

Vaikutusalue	Käytännön vaikutus
Strategia	Yritys tunnistaa olennaiset vastuullisuustavoitteet ja kytkee ne liiketoimintaan
Viestintä ja maine	Sitoumukset viestivät vastuullisuudesta asiakkaille, sijoittajille ja sidosryhmille
Raportointi	Usein standardoitu rakenne ja mittarit, jotka helpottavat ESG-raportointia
Kilpailuetu	Vastuullisesti toimivat yritykset voivat erottua markkinoilla, erityisesti B2B- ja julkisissa hankinnoissa
Riskienhallinta	Ilmatoriskien ja sosiaalisten vaikutusten ymmärtäminen tukee päätöksentekoa

Mitä tapahtuu, jos yritys ei noudata vapaaehtoisten sitoumusten ehtoja?

Riskit yritykselle:

- **Maineriski:** Sidosryhmät huomaavat ristiriidan puheiden ja tekojen välillä
- **Viherpesusyytökset:** Julkisuus, kilpailijat, media tai asiakkaat reagoivat
- **Luottamuksen menetykset:** Asiakkaat, työntekijät ja sijoittajat voivat etääntyä

Vaikutukset aloitteisiin:

- Poistaminen osallistujalistalta (esim. UN Global Compact)
- Julkaistut varoitukset tai sulkemiset
- Verkkosivujen ja raporttien läpinäkyvyys tuo esiin epäjohtonmukaisuudet

Yhteenveto

- Ovat ei-sitovia mutta vaikuttavia ohjauskehyksiä yrityksille, valtioille ja rahoitussektorille
- Mahdollistavat ennakoivaa vastuullisuustyötä ja tukevat kansainvälisiä tavoitteita
- Tarjoavat kehyksen strategialle, viestinnälle, raportoinnille ja riskienhallinnalle
- Vahvistavat uskottavuutta ja luottamusta – kilpailuetua vain, jos toiminta on aidosti erottuvaa
- Tukevat siirtymää kohti tiukempaa sääntelyä ja kestävämpää markkinaympäristöä
- Edellyttävät läpinäkyvyyttä ja jatkuvaa vastuullisuustyötä – ilman sitä riskit voivat kasvaa

Lue lisää

- **Agenda 2030 / Kestävän kehityksen tavoitteet (SDG:t):** <https://sdgs.un.org/goals>
- **UN Global Compact:** <https://unglobalcompact.org/>
- **Science Based Targets initiative (SBTi):**
https://www.google.com/url?q=https://sciencebasedtargets.org/&sa=D&source=editors&ust=1766584883845806&usg=AOvVaw0Vl_aybENJyQ_r8AZ_DDZvv
- **TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures):** <https://www.tcfhub.org/>
- **TNFD (Taskforce on Nature-related Financial Disclosures):** <https://tnfd.global/>
- **Kunming–Montreal Global Biodiversity Framework:** <https://www.cbd.int/gbf>
- **UNEP Plastics Initiative:** <https://www.unep.org/plastic-pollution>
- **GRI (Global Reporting Initiative):** <https://www.globalreporting.org/>

Mikromoduuli 1

Agenda 2030 ja kestävän kehityksen tavoitteet

Sisältö

- Mikä Agenda 2030 on?
- Miten Agenda 2030 syntyi?
- Miksi Agenda 2030 on merkittävä?
- Mitä ovat kestävän kehityksen tavoitteet (SDG:t)?
- Miten SDG:t liittyvät liiketoimintaan ja puhtaaseen siirtymään?
- Miten yritykset voivat käyttää SDG:itä käytännössä?
- Lue lisää ja syvennä ymmärrystäsi

Agenda 2030 – globaali suunnannäyttävä kestävyystyö

YK:n vuonna 2015 hyväksymä kansainvälinen toimintaohjelma, joka yhdistää **ihmisten hyvinvoinnin, talouskehityksen ja ympäristönsuojelun**.

Keskeistä:

- **17 kestävä kehityksen tavoitetta (SDG)** ja 169 alatavoitetta
- **Koskee kaikkia maita** – myös Suomea ja yrityksiä
- **Yhteinen kehitys** valtioille, kunnille, yrityksille ja kansalaisille
- **Suunnannäyttävä** vastuulliselle liiketoiminnalle

Miten Agenda 2030 syntyi?

1. Globaali taustatarve

- 1990-luvulta lähtien tunnistettiin, että köyhyys, ilmastonmuutos ja eriarvoisuus liittyvät toisiinsa
- Tarvittiin yhteinen, kokonaisvaltainen kehys kestävän kehityksen edistämiseksi

2. Edeltäjä: Vuosituhattavoitteet (Millenium Development Goals, 2000–2015)

- 8 tavoitetta, keskittyivät erityisesti köyhyyden ja terveyden parantamiseen kehitysmaissa
- Saavutettiin osittain, mutta haasteet jatkuivat – ja näkökulma oli rajattu

3. Uusi suunta: Agenda 2030 (vuodesta 2015)

- YK:n jäsenmaat hyväksyivät yksimielisesti uuden toimintaohjelman
- 17 kestävän kehityksen tavoitetta (SDG:t), 169 alatavoitetta
- Kattaa sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyys

Miksi se on merkittävä?

- Koskee kaikkia maita – myös Suomea
- Toimii yhteisenä kielenä ja tavoitteistona julkiselle sektorille, yrityksille ja kansalaisille
- Perusta monelle muulle aloitteelle ja vastuullisuuskehikolle (esim. CSRD, taksonomia)

Mitä ovat YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (SDG:t)?

17 tavoitetta, jotka kattavat kolme ulottuvuutta:

Ulottuvuus	Esimerkkejä SDG-tavoitteista
Sosiaalinen	1. Ei köyhyyttä, 3. Terveyttä ja hyvinvointia, 5. Sukupuolten tasa-arvo
Taloudellinen	8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
Ympäristöllinen	7. Puhdasta energiaa, 12. Vastuullista kuluttamista, 13. Ilmastotekoja, 14. Vedenalainen elämä

Hyödyntäminen liiketoiminnassa

1. Strateginen ohjenuora
2. Käytännön työkalu sidosryhmäviestintään
3. Mahdollisuus markkinoilla erottautumiseen ja vaikuttavuuteen

Miten organisaatiot voivat käyttää tavoitteita käytännössä?

- 1. Tunnista olennaisimmat tavoitteet**
 - Kaikki 17 tavoitetta eivät ole relevantteja jokaiselle yritykselle – valitse ne, joissa yritys voi aidosti vaikuttaa
- 2. Aseta selkeät, mitattavat tavoitteet**
 - Esim. "Vähennämme tuotantomme Scope 1- ja 2 -päästöjä 40 % vuoteen 2030 mennessä" (liittyä SDG 13)
- 3. Toteuta konkreettisia toimenpiteitä**
 - Esimerkiksi investointeja uusiutuvaan energiaan, prosessien uudistamista, yhteistyötä kumppanien kanssa, henkilöstön koulutusta tai tuotekehitystä
- 4. Seuraa edistymistä ja mittaa vaikutuksia**
 - Vastuullisuusuytyön vaikutusten seuraaminen auttaa parantamaan toimenpiteitä ja tukee uskottavaa viestintää
- 5. Raportoi ja viesti SDG-linkityksistä avoimesti**
 - Hyödynnä visuaalista SDG-kuvamaailmaa, kerro konkreettisesti mitä on tehty – ei vain mitä aiotaan tehdä

Lue lisää

- **Agenda2030 -toimintaohjelma | Kestävä kehitys:** <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>
- **Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteet - Ulkoministeriö:**
<https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- **THE 17 GOALS | Sustainable Development:** <https://sdgs.un.org/goals>
- **Kestävä kehitys | Suomen YK-liitto:** <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>

Mikromoduuli 2

YK:n yritysvastuualoite (UN Global Compact)

Sisältö

- Mikä on UN Global Compact?
- Tausta
- Kymmenen perusperiaatetta
- Merkittävyys
- Ketä koskee?
- Vaikutukset yritystoimintaan
- Hyödyntäminen
- Noudattaminen

Mikä se on?

YK:n maailmanlaajuinen yritys vastuualoite, joka perustettiin vuonna 2000.

Tavoitteena on kannustaa yrityksiä toimimaan vastuullisesti ja tukemaan kestävästä kehitystä.

- Maailman suurin vapaaehtoinen yritys vastuualoite
- Yli 20 000 osallistujaa yli 160 maasta

Tausta

- Aloitteen esitti **YK:n pääsihteeri Kofi Annan** Davosin talousfoorumissa vuonna 1999
- Virallisesti perustettiin vuonna 2000
- Taustalla halu yhdistää yritysmaailma YK:n arvoihin ja kestävän kehityksen edistämiseen

Mitä aloite sisältää?

UN Global Compact perustuu 10 yleisesti hyväksytyyn periaatteeseen, jotka jakautuvat neljään aihealueeseen:

- Ihmisoikeudet
- Työelämä
- Ympäristö
- Korruption vastustaminen

Osallistujilta odotetaan:

- Periaatteiden sisällyttämistä strategiaan ja toimintaan
- Edistymisraportointia vuosittain

Merkittävyys

- Luo yhteisen eettisen viitekehyksen yrityksille globaalisti
- Tukee SDG-tavoitteita ja Agenda 2030:n toteutumista
- Vahvistaa yritysten **uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä** vastuullisuudessa
- Tarjoaa **työkaluja ja verkostoja** vastuullisuustyön tueksi

Ketä se koskee?

- Yritykset kaikilta toimialoilta ja kokoluokista
- Myös kaupungit, yliopistot ja järjestöt voivat liittyä
- Suomessa mukana mm. Valio, OP, Metsä Group, VTT, Sitra

Miten UN Global Compact vaikuttaa yritystoimintaan?

Vaikutusalue	Käytännön vaikutus
Strategia	Kytkee vastuullisuuden osaksi ydinliiketoimintaa
Raportointi	Velvoittaa avoimeen vuotuisen edistymisraporttiin
Maine ja sidosryhmäsuhteet	Nostaa uskottavuutta asiakkaiden, sijoittajien ja kumppaneiden silmissä
Riskienhallinta	Auttaa hallitsemaan ihmisoikeus-, ympäristö- ja eettisiä riskejä
Vastuullinen kansainvälistyminen	Tarjoaa viitekehyksen eri markkinoilla toimimiseen yhtenäisillä arvoilla

Miten sitä voi hyödyntää?

- Viitekehys vastuullisuusstrategian tueksi
- Vahvistaa ESG-viestintää ja raportointia
- Kytkee liiketoiminnan osaksi globaaleja kehitystavoitteita (SDG)
- Verkostot ja resurssit: webinaarit, työkalut, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Mitä tapahtuu, jos ei noudata?

UN Global Compact edellyttää vuosittaista raportointia (CoP)

- Yrityksen on toimitettava edistymisraportti vuosittain (CEO Statement + kysely). Raportin määräpäivä on 31.7.

Aikataulu	Seuraamus
1.8. alkaen	Non-communicating-status: julkinen huomautus osallistujalistalla
1.1. seuraavana vuonna	Erottaminen UN Global Compactista (delisting)

Lisäksi jos yritys viestii sitoutuneensa periaatteisiin, mutta ei tee konkreettisia toimia, se altistuu:

- Viherpesusyytöksille (greenwashing)
- Luottamuksen menetykselle sidosryhmien silmissä
- Negatiiviselle julkisuudelle ja kilpailijoiden tai median tarkastelulle

Lue lisää

- **UN Global Compact – Etusivu:** <https://unglobalcompact.org/>
- **10 perusperiaatetta:** <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
- **Osallistujien haku:** <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants>
- **Raportointi:** <https://unglobalcompact.org/take-action/communicating-progress>
- **Suomen verkosto:** <https://www.globalcompact.fi/>
- **SDG-tavoitteet:** <https://sdgs.un.org/goals>

Mikromoduuli 3

Science Based Targets initiative (SBTi) – Tieteeseen perustuvat ilmastotavoitteet

Sisältö

1. Mikä on SBTi ja miksi se on merkittävä?
2. Miten SBTi on syntynyt ja kehittynyt?
3. Miten SBTi auttaa yrityksiä asettamaan ilmastotavoitteita?
4. Ketä SBTi koskee ja miten siihen liitytään?
5. SBTi:n vaikutukset yrityksen strategiaan, toimintaan ja vastuullisuusviestintään
6. Hyväksynnän merkitys ja sitoutumisen seuraukset

Mikä SBTi?

SBTi eli Science Based Targets initiative on kansainvälinen hanke, joka auttaa yrityksiä asettamaan ilmastotavoitteita tieteeseen perustuen.

Sen tavoitteena on varmistaa, että yritysten päästövähennystavoitteet ovat linjassa ilmaston lämpenemisen rajoittamisen kanssa – eli täyttävät Pariisin ilmastopimuksen vaatimukset (1,5 °C tai selvästi alle 2 °C).

SBTi:n sisältö

SBTi tarjoaa yrityksille:

- Tieteellisesti hyväksytyn viitekehyksen päästövähennystavoitteille
- Tarkat kriteerit ja ohjeistukset, joiden mukaan tavoitteet asetetaan
- Mahdollisuuden validointiin, jossa SBTi arvioi ja hyväksyy yrityksen tavoitteet
- Seurantavaatimukset ja raportointisuositukset

Tavoitteet koskevat yleensä:

- Scope 1 (suorat päästöt)
- Scope 2 (ostettu energia)
- Scope 3 (epäsuorat päästöt arvoketjussa)

Miten SBTi syntyi?

SBTi käynnistettiin vuonna 2015 neljän globaalien toimijan yhteistyönä:

- CDP (Carbon Disclosure Project)
- UN Global Compact
- World Resources Institute (WRI)
- World Wide Fund for Nature (WWF)

Aloite syntyi tarpeesta varmistaa, että yritysten ilmastotavoitteet eivät jää viherpesun tasolle, vaan pohjautuvat ilmastotieteen konsensukseen.

Miksi se on merkittävä?

- SBTi:n hyväksymä ilmastotavoite on uskottava signaali vastuullisuudesta
- Se auttaa yritystä vastaamaan kasvaviin sijoittajien, asiakkaiden ja lainsäätäjien odotuksiin
- SBTi on laajasti käytössä kansainvälisesti ja kytkeytyy moniin muihin aloitteisiin, kuten CDP-raportointiin ja TCFD:n suositukseen
- Se on osittain taustalla CSRD- ja EU-taksonomian ilmastokriteereissä

Ketä se koskee?

- Yrityksiä ja organisaatioita kaikilta toimialoilta
- SBTi tarjoaa erityisiä ohjeita eri toimialoille, esimerkiksi:
 - teollisuus
 - rakennusala
 - energia
 - logistiikka
 - elintarvike- ja vähittäiskauppa
- Huhtikuussa 2025 mukana jo yli 10 000 organisaatiota. Lähes 8 000 validoitua tavoitetta.

Miten SBTi vaikuttaa yritystoimintaan?

- Auttaa yritystä tarkastelemaan päästöjensä systemaattisesti ja asettamaan tavoitteet tieteellisen analyysin pohjalta
- Vaikuttaa suoraan strategiaan, investointeihin, toimitusketjuihin ja tuotteisiin
- Lisää läpinäkyvyyttä ja vastuullisuusviestinnän uskottavuutta
- Voi avata uusia markkinoita tai helpottaa pääsyä julkisiin ja kansainvälisiin hankintoihin

Miten sitä voidaan hyödyntää?

- **Strategisena ohjenuorana** ilmastotyölle ja vastuullisuusraportoinnille
- **Viestintävälineenä**, joka konkretisoi yrityksen ilmastositoumukset
- **Luottamuksen rakentajana** sijoittajille, asiakkaille ja kumppaneille
- **Validoituna todisteena**, että yritys toimii ilmastotieteen mukaisesti

Miten yritys voi liittyä mukaan SBTi:hin?

Vaiheittainen prosessi:

1. **Sitoutuminen (Commit)**
 - Yritys ilmoittaa virallisesti aikomuksensa asettaa SBTi-tavoite
2. **Tavoitteen laatiminen (Develop)**
 - Yritys laskee omat päästöt ja laatii tieteeseen perustuvan tavoitteen
3. **Hyväksyntä (Submit & Validate)**
 - Tavoite toimitetaan SBTi:lle tarkistettavaksi
4. **Julkaisu ja viestintä (Communicate)**
 - Hyväksytty tavoite julkaistaan ja viestitään sidosryhmille
5. **Toteutus ja seuranta (Implement & Disclose)**
 - Edistymistä raportoidaan vuosittain

SBTi-sitoumuksen noudattaminen

Mitä sitoutuminen tarkoittaa?

- Yrityksellä on 24 kuukautta aikaa toimittaa tieteeseen perustuva päästövähennystavoite SBTi:lle
- Tavoite tarkistetaan ja hyväksytään, jos se täyttää SBTi:n kriteerit
- Hyväksytyt tavoitteet seurataan ja siitä raportoidaan vuosittain

Mitä jos sitoumusta ei noudateta?

Tilanne	Seuraus
Tavoitetta ei toimiteta ajoissa	Yritys saa statuksen "Removed commitment"
Tavoite ei täytä vaatimuksia	Sama seuraus – yritys poistetaan aktiivisten listalta
Edistymistä ei tapahdu tai ei raportoida	Ei sanktioita, mutta mainehaitta ja uskottavuusriski mahdollisia

Sitoumus on julkinen ja SBTi seuraa sekä julkaisee tiedot edistymisestä omilla sivuillaan

Yhteenveto

SBTi:n rooli	Organisaation näkökulmasta
Tieteellinen viitekehys	Tuo uskottavuutta ja vertailtavuutta
Osa ilmastotyön johtamista	Tukee strategista suunnittelua ja riskienhallintaa
Kilpailuetu vastuullisilla markkinoilla	Vahvistaa brändiä ja houkuttelee asiakkaita ja sijoittajia
Tukee CSRD- ja ESG-raportointia	Yhteensopiva muiden vastuullisuusviitekehysten kanssa

Lue lisää / Lähteet

- **Science Based Targets initiative (SBTi):** <https://sciencebasedtargets.org/>
- **SBTi: How it works – prosessin vaiheet:**
<https://sciencebasedtargets.org/how-to-set-science-based-targets>
- **Aloitusopas:**
<https://files.sciencebasedtargets.org/production/files/Getting-Started-Guide.pdf>
- **SBTi Criteria and Recommendations (päivitetty ohjeistus):**
<https://files.sciencebasedtargets.org/production/files/SBTi-criteria.pdf>
- **Mukana olevat toimijat:** <https://sciencebasedtargets.org/target-dashboard>